Ecotaxa pentru pungi de transport: o inițiativa salutara, demarata însa cu stângul

Reff | Associates

Legislația de mediu cunoaște modificari frecvente, uneori intempestive, și, nu de puține ori, discutabile din perspectiva efectelor obținute. Un bun exemplu este cel al ecotaxei. Pâna la jumatatea acestui an, operatorul economic care introducea pe piața pungi de cumparaturi din plastic, cu mâner, platea la Fondul pentru mediu suma de 0,1 lei/punga (ecotaxa). Aceasta trebuia inclusa în prețul pungii și recuperata de la consumator, astfel încât sa se descurajeze consumul de pungi de acest tip. Ulterior, legislația a fost înasprita, însa modificarile genereaza probleme importante tuturor parților implicate.

Astfel, Ordonanța de Urgența a Guvernului nr. 50/2019, publicata în Monitorul Oficial în data de 2 iulie 2019, extinde aplicarea ecotaxei și la pungile de transport fara mâner (exceptate pâna atunci) și o majoreaza la 0,15 lei/bucata. Sunt exceptate de la ecotaxa pungile de transport din materiale care respecta standardul SR EN 13432:2002 (materiale biodegradabile și compostabile).

Extinderea ecotaxei pentru a descuraja și consumul de pungi de transport fara mâner este salutara, însa este defectuos modul intempestiv în care s-a realizat aceasta, fara o perioada tranzitorie în care pungile comandate înainte de 2 iulie 2019 sa poata fi introduse pe piața scutite de plata ecotaxei. Lipsa perioadei tranzitorii încalca prevederile legislației Uniunii Europene, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și Constituția României. În plus, aduce prejudicii semnificative producatorilor și importatorilor care nu își mai pot valorifica marfa contractata/produsa înainte de 2 iulie 2019, dar neintrodusa înca pe piața din România.
Dincolo de problema legalității, se pune și problema echității: este corecta schimbarea legii de pe o zi pe alta fara oferirea unui termen de adaptare, cât timp nu exista nicio urgența reala? Evident, nu.

Continuam tot cu stângul?

Perspectiva pare și mai sumbra daca ne raportam la proiectul de metodologie de calcul al ecotaxei. Problema principala este ca acesta extinde aplicarea ecotaxei și la pungile de uz casnic care nu îndeplinesc în mod cumulativ urmatoarele condiții: (i) sunt ambalate sub forma de rola a 25-100 de pungi; și (ii) fiecare punga poarta una din urmatoarele inscripții: „pungi pentru congelator”, „pungi de uz casnic” sau „pungi pentru sandviș”.

Practic, daca proiectul este adoptat în forma actuala, consumatorul care dorește sa cumpere pungi fara mâner pentru utilizare în scop personal (de exemplu, pentru pus legume la congelator, pentru pachetul cu masa pentru serviciu/școala etc.) va avea trei alternative în care, de fiecare data, va pierde. Cum, de altfel, va pierde și producatorul/importatorul, pentru ca nici versiunea curenta a proiectului nu prevede o perioada tranzitorie, în care pungile de uz casnic comandate/produse pâna la intrarea în vigoare a ordinului sa fie introduse pe piața fara ecotaxa.

Când cumpara pungi de uz casnic ce îndeplinesc cerințele proiectului, consumatorul va plati mai mult, din cauza costurilor imprimarii pe fiecare punga cu cerneala care nu afecteaza sanatatea umana și a faptului ca, înțelegem, grosimea pungilor trebuie sa creasca pentru a permite imprimarea individuala cu una din sintagmele permise de proiect.

Pentru pungile de uz casnic ce nu îndeplinesc cerințele restrictive ale proiectului, prețul devine prohibitiv, pentru ca la costul pachetului se va adauga și ecotaxa de 0,15 lei/punga, adica un plus de 30 de lei la prețul unui pachet de 200 de pungi. Întrucât vorbim de un pachet care actualmente costa cel mult 5,5 lei, aplicarea ecotaxei va crește prețul de cel puțin șase ori.

Daca opteaza sa cumpere pungi de uz casnic din materiale biodegradabile și compostabile, consumatorul va trebui sa plateasca, înțelegem, de cel puțin patru ori mai mult decât pentru pungile care respecta restricțiile impuse de proiect, ca urmare a costurilor de producție mai ridicate decât ale pungilor clasice din plastic.

În prima situație nu pierde doar consumatorul, ci și mediul, pentru ca nu scade cantitatea de plastic ce va deveni deșeu, ci …crește. De ce? Pentru ca se folosește material de confecționare a pungilor mai gros pentru a permite imprimarea, deci va rezulta mai mult deșeu dupa utilizarea pungilor. În plus, în lipsa unui studiu de impact premergator adoptarii OUG 50/2019 și punerii în dezbatere a proiectului, nu ne este clar daca exista capacitațile necesare pentru compostarea pungilor care respecta standardele impuse, mai ales ca unele pungi sunt compostabile numai industrial, nu și acasa.

Problema, însa, este nu numai una de inechitate, ci și de ilegalitate. Cel puțin pentru ca un ordin de ministru nu poate completa o ordonanța a Guvernului. Din moment ce OUG 50/2019 prevede ca ecotaxa se aplica la pungi de transport, care sunt pungi utilizate în comerț, un ordin de ministru nu poate extinde reglementarea și la pungi destinate utilizarii casnice.

Care ar fi posibila explicație a restricțiilor din proiect?

Explicația din spatele extinderii aplicarii ecotaxei la pungile de uz casnic, care nu îndeplinesc condițiile menționate mai sus, pare a fi aceea ca o serie de comercianți utilizeaza pungi de uz casnic în activitați comerciale. Și, în acest fel, ar scapa de aplicarea ecotaxei.

Chiar daca aceasta situație ar fi una reala, masurile luate de autoritați pentru a o combate trebuie sa îndeplineasca trei condiții pentru a fi legale: sa fie nediscriminatorii, adecvate și sa nu depașeasca ce este necesar pentru atingerea scopului urmarit. Fara a analiza primele doua condiții, aplicarea ecotaxei la pungile de uz casnic excede, în mod clar, ce este necesar pentru a împiedica unii comercianți sa se sustraga obligațiilor de plata a ecotaxei. Masura suficienta ar fi controlarea și sancționarea comercianților frauduloși. Realitatea ne arata însa ca, din pacate, verificarea respectarii legislației privind pungile de transport nu a reprezentat o prioritate pentru toate autoritațile cu atribuții în domeniu. Edificator în acest sens este ca la zece luni de la interzicerea comercializarii pungilor de transport din plastic subțire și foarte subțire, cu mâner, acestea sunt înca utilizate din abundența în piețe și în micul comerț.

În plus, dincolo de problema legalitații, se pune problema echitații. De ce sa plateasca consumatorii pentru atitudinea incorecta a unor comercianți?

Ce facem în continuare?

Din fericire, aspectele de mai sus pot fi corectate, înca, daca exista voința administrativa și politica. Legea de aprobare a OUG 50/2019 este în procedura de legiferare în Parlament, iar proiectul înca nu a fost adoptat. Ramâne

de vazut cum fructificam șansa pe care înca o avem, de a ataca frontal problema, nu de a aduce „soluții” facile care lezeaza operatorii economici onești și populația.